

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— Na štvrt' roka — — — — 1.— <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor : DR. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor : JÁN BARTOS, krajinský vyslanec Za vydavateľ'stvo zodpovedný : JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľ'stvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
---	---	--

Peniaze a tovar.

Následkom vojny základne zmenily sa pomery na tržišti. Hojnosť peňazí a nedostatok tovaru je dnes nápadným zjavom. Vôbec všetky články, ktoré človek nevyhnutne potrebuje, veľmi zdražely, ba ich budú

sa uspokojit' s tým, čo dostaneš. V hostincoch cenu zvýšili, ale porcie zmenšili. Na podošvy pribijajú klince a kožové odpadky, aby dlhšie trvaly a šaty reparujú a plácajú, aby nové nemuseli kupovať.

V čas pokoja jednotlivé krajiny vymenily medzi sebou tak surové látky, jak hotové výrobky. Nie všade

Talianske bojište. — Jeho veličenstvo kráľ Karol rozpráva sa s našimi ranenými vojakmi.

vôbec nedostať, alebo nie v toľkom množstve, ako si to kto praje. Prijmy sa vôbec zväčšily. Gazda viac dostane za gazdovské články, priemyselníkovi lepšie platia za robotu, nádeník má väčšiu mzdu, ba aj úradníkovi popravili plat; predsa každý ponosuje sa na drahotu. Vzдор väčšiemu množstvu peňazí vzrastá nedostatok, jednotlivci a rodiny obmedziť musia svoje výdavky, skromnejšie sa musia zariadiť, preberanie vystalo, musís

rodí a dorába sa všetko. Aj jedna aj druhá krajina odkázaná je na dovoz a vyváža zo zbytku preto, aby prišla ku dôchodku, ktorým dovoz môže zaokrývať. Teraz toto prestalo. V boji proti sebe stojace štáty ani nedovážajú, ani nevyvážajú jedon druhému. Ba tento dovoz a vývoz vzájomne prekážajú. Tohoto následkom je, že sa tu i tam z niektorých článkov viac nakopilo, z niektorých článkov ale neni ani toľko, koľko riadna

spotreba vyžaduje. Na rýchlu zmenu pomerov nemožno rátať ani po vojne. Vtedy znova sriadiť medzinárodné právne pomery, dlhší čas to potrvá, kým uzavruť medzinárodné obchodné smluvy, ktoré sriadiť obchodné pomery medzi jednotlivými štátmi. Do tých čias jednotlivé štáty, ponechané na vlastné sily, prinútené sú starať sa o zaokrytie potrieb, tak ohľadom hospodárskych článkov, ako aj ohľadom priemyselných výrobkov.

Zrejme je, že finančný stav krajiny po vojne závisieť bude v prvom rade od toho, že nakoľko bude vstave patričná krajina zaopatrená potrebnými článkami. Bo keď sa aj vyskytovať bude tu i tam možnosť, že si žiadané články môžeme v cudzozemsku obstaráť, musíme patričné články veľmi preplácať. Tohoto príčinou je klesnutie našej valuty. Naše peniaze totižto v cudzozemsku zlacneli, preto viac peňazí musíme platiť za tovar. Tohoto následkom bude, že sa budeme usilovať tu doma čím viac dorábať. Aj kapitalisti budú sa snažiť vložiť svoje kapitály do podnikov, bo im toto bude viac donášať.

Po vojne budeme musieť zväčšiť dôrobu na celej čiare. Teda aj gazdovia musia robiť väčšie investície, aby intenzívnym gazdovstvom zvýšili svoje dôchodky, lebo budú mať väčšie výdavky. Úverkové spolky, v ktorých je teraz peňazí nahromadené, ochotne poskytnú gazdom pomocnú ruku. Každý bude sa usilovať, aby mal účasť na dobrých zabezpečujúcim podnikoch.

Následkom nahromadených peňazí je, že peňažné ústavy začali kupovať majetky a vôbec kupujú každý tovar, ktorý ošoh slubuje. Aj naši mali gazdovia majú peniaze, ktoré ani do sporiteľne nenesú, lež nechajú v truhle ležať. O čo lepšie bolo by obrátiť peniaze na investície. Bo keď je aj teraz všetko drahé, musíme myslieť na to, že v blízkej budúcnosti nič nezlacnie. Naši gazdovia mali by mať viac podnikavosti, dnes sa všetko vypláca, dnes je riziko čo najmenšie. Konkurencia je malá, všetko má cenu. Spolky a družstvá majú teraz najlepšiu príležitosť ku sprostredkovaniu odpredaju vo veľkom. Takto svoj kapitál užitočnejšie budú obracať.

Veľká zmena, ktorá nastala následkom vojny na tržišti, môže nám v istom ohľade zabezpečiť aj výhody, jestli situáciu dobre využijeme.

Hrdinský skutok jeho veličenstva kráľa.

Jeho veličenstvo vyslobodil do rieky Isonza padlého strážmajstra gárdy. — Jeho veličenstvo z rieky, ktorá ho sebou niesla, vyslobodil Felix. knieža parmanský.

Uhorská teleg. kancellária 10. novembra oznámila z Gorice: Jeho veličenstvo kráľ s bulharským kráľom dnes zdržoval sa v Gorici. Pri navrátení sa automobil jeho veličenstva, pri pokuse prejsť výmoľom vedľa rieky Isonza, zaviaznul. Automobil nebolo možno z riečiska vytiahnuť. Reisenbiebler, jeho veličenstva dvorný

jáger, a Tomek, strážmajster gárdy, jeho veličenstvo chceli na breh vyniesť. Hať ale, na ktorej stál jáger, sa prelomila a jágra strhla sebou voda. Jeho veličenstvo nepustil v nebezpečenstve života nachodiaceho sa jágra a prúd aj jeho strhol a s ním spolu aj Tomeka, strážmajstra gárdy. Jeho veličenstvo kráľa so spomenutými dvoma ľuďmi prúd dobrý kus niesol ďalej. Vďaka mimoriadne vernému a sebaobetivému zakročeniu sprievodu jeho veličenstva v prvom rade Felixa, kniežata z Parmy, ktorý do vody skočil a po ďalšom umovaní pošfastilo sa kráľa na breh vyvieť. *Jeho veličenstvo sa dobre cíti.*

Organisáčné shromaždenia kresťanskej ľudovej strany.

Shromaždenie v nitrianskej stolici.

Vzdor veľkým prekážkam válečných pomerov organisácia kresťanskej ľudovej strany pre nitriansku stolicu utvorená bola v mimoriadne veľkom a oduševnenom shromaždení, 29. októbra v Nitre vydržiavanom. Toto shromaždenie jeho významnosťou vynikalo medzi obyčajnými shromaždeniami stoličnými a bolo mohutnou demonstráciou za kresťanskú ľudovú stranu. Z hlavného mesta ako zastupitelia stredišťa kresťanskej ľud. strany ku shromaždeniu prišli: dr. Alexander *Ernszt*, pápežský pralát, hlavný správca Katolíckej Ľudovej Jednoty, krajinskí vyslanci: Koloman *Brestyenzsky*, Ján *Barlos*, Béla *Landauer* a bývalý krajinský vyslanec, pravotár Pavel *Kovács*.

Z nitrianskej stolice ku shromaždeniu dostavilo sa vyše 1000 občanov, ktorí o 2. hodine popoludní zaplnili obidve veľké dvorany hostinca «Jeleňa». Medzi prítomnými bol i fõišpán stolice Julius *Jánoky-Madocsányi*. Viacerí kanonici slávnej kapituly nitrianskej, početní úradníci stolice a mesta, duchovenstvo a zastupiteľstvá takmer z každej obce stolice ich prítomnosťou dokázali prítulnosť ku kresťanskej ľudovej strane.

Shromaždenie zahájil prepošt-kanonik Ludvik *Franciscy*, ktorého srdečné, vrelé privítanie prítomných s hlučným oduševnením prijalo shromaždenie.

Dr. Alexander *Ernszt*, pápežský pralát, hl. správca Kat. Ľud. Jednoty, ako prvý rečník vysvetlil potrebnosť neodolateľného organisovania kresťanského ľudu.

Koloman *Brestyenzsky*, krajinský vyslanec priedvidzského okresu, za všestrannej hlbkej pozornosti rečnil o doterajších zápasoch a o programme kresťanskej ľudovej strany.

Julius *Jánoky Madocsányi*, fõišpán nitrianskej stolice, za hlučných ovácií prítomných ujal sa slova, zápalitou rečou poukázal na povolanie kresťanskej ľudovej strany a pri všeobecnom súhlase povedal: že kresťanská ľudová strana zvlášte v terajšej dobe veľmi je potrebná tak z nacionálnych, ako aj z kresťanských ohľadov.

Dr. Béla *Landauer*, krajinský vyslanec okresu žambokrétskeho, ako nasledujúci rečník poukázal na terajšie politické rozpoloženie a na potrebnosť demokratického

smeru vo verejnej správe prevedeného v duchu kresťanskom.

Ján *Bartos*, krajinský vyslanec okresu zlatomoravského, rečnil o programme novej vlády a vysvetlil potrebnosť a spôsoby organizovania sa kresťanského ľudu. Prepočetné obecenstvo veľmi sa oduševňovalo pod všetkými rečami a svojmu súhlasu výrazu dalo hlučnými manifestáciami.

Andrej *Kubinyi*, biskupský účtovný úradník na odpočinku, ujal sa slova ako posledný rečník, za všestranného súhlasu zastupiteľom strediska kresťanskej ľudovej strany vyslovil vďaky za ich unovanie a shromaždenie vyzval ku prevedeniu organizovania sa v stolici nitrianskej.

Oduševnené obecenstvo zatým prijalo návrh, ktorý predniesol krajinský vyslanec Ján *Bartos* a uzavrelo jednohlasne:

aby organizácia kresťanskej ľudovej strany prevedená bola v každom okrese a v každej obci nitrianskej stolice.

Potom za predsedov a členov výkonného výboru vyvolení boli nasledovní:

Predseda: Ludvik Francisey, opát-kanonik; podpredseda: Demeter Gyuresánszky, prepošť kanonik; notári: Julius Riszner, kapitulský kaplán, dr. Jozef Tiszó, špirituál. Výkonný výbor: Jozef Balázsy, Szenic; Rudolf Bilek, Ūrmény; Augustin Taláth, Udvarnok; Štefan Jankovics, Sempte; Ján Jakabovics, Őzdög; Imrich Karsai, Pográny; Štefan Paska, Nagybélic; Karol Simkó, Tótmegyer; Ignác Wohland, Kinorány; Ján Varga, Nagykér; Alexander Wetzal, Divékrudnó, dekani-farári; Jozef Belák, vicerektor, Nyitra; kanonik dr. Ján Bundala, Nagytapolcány; opát-farár Julius Ludvigh, Mocsenok; kanonik Teodor Mozer, Privigy; kanonik Justin Bieliczky, Leszété; Valent Tuchovszky, prepost-kanonik, Nyitra; Koloman Szmida, prepost-farár Nyitra; Matiaš Bucsek, Temetvény; Michal Bubniczky, Vágmedence; Georg Gombás, Vágsellye; Augustin Gramantik, Merőce; Koloman Harmos, Dócs; Karol Jaross, Jács; Jozef Janda, Pereszlény; Anton Klein, Cséke; Celestin Kubicza, Vígvár; Pavel Kuna, Zsére, farári; Koloman Brestyenzsky, krajinský vyslanec, Privigy; dr. Kudvik Feigler, pravotár, Galgóce; Julius Finka, Alsóhelybény; Franc Verő, Lapásgyarmat; Béla Zerdahelyi, Nyitraszerdahely, statkári; regenschori Ján Dubrovay, Érsekujvár; Andrej Kubinyi, biskupský úradník na odpočinku, Nyitra; dr. Ján Kassala, prof. bohoslovnia, Nyitra; Eugen Lelley, főišpánsky tajomník Nyitra; staviteľ Ján Pokorny, Nagytapolcány; Jozef Perényi, direktor banky, Kinorány; Béla Havlik, Érsekujvár; Jozef Lahvicska, Kinorány; Vilhelm Példy, učiteľ, Nyitra; lekár Karol Tóth, Ūrmény; Ján Zsirkó, učiteľ hlavného gymnásia, Privigy.

Predseda Ludvik Francisey zakľúčil shromaždenie a na jeho jednohlasne a s oduševnením prijatý návrh telegrafične pozdravení boli: ministerpredseda Alexander *Wekerle* a gróf Aladár *Zichy*, predseda kresťanskej ľudovej strany.

Shromaždenie v rábskej stolici.

V stredu, 31. okt. kresťanská ľudová strana organizované shromaždenie vydržovala v Rábe v miestnostach Katolíckeho Kruhu. Ku shromaždeniu dostavili sa vodcovia ľudu a poprední voličia zo všetkých okresov stolice. Stredisko kresťanskej ľudovej strany zastupovali: krajinský vyslanec Karol *Huszár* a Jozef *Vass*, správca budapešťianskeho kollegiuma sv. Imricha.

Jozef *Vass* ako prvý rečník vysvetlil významnosť terajších pohybov demokratických a povedal medzi iným: kresťanstvo vytisli z tlače, z umelectva, z obchodu, v mnohých ohľadoch i z výchovy mládeže. Nesmieme dovoliť, aby i zo srdca ľudu vyrvali nám Krista.

Karol *Huszár*, krajinský vyslanec okresu sárvárskeho, v jeho reči poukázal na účinkovanie, aké kresťanská ľudová strana behom dvadsať rokov prevádzala na poli sociálnom a vyzdvihol zvlášte neohrozené vystupovanie, akým táto politická strana vynikala vo všetkých válečných zasadnutiach parlamentu. Ku koncu so všestranným hlučným oduševnením prijatej reči vysvetlil spôsoby a súrnosť prevedenia organizácie kresťanskej ľudovej strany vo všetkých obciach a okresoch rábskej stolice.

Shromaždenie jednohlasne uzavrelo kresťanskú ľudovú stranu organizovať vo všetkých obciach a okresoch stolice, vyvolilo predsedníctvo a výkonný výbor a vyslovilo, aby telegrafične pozdravení boli: ministerpredseda *Wekerle* a minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa, sk. vn. t. r. gróf Aladár *Zichy*, predseda kresťanskej ľudovej strany.

Z krajinského zákonodarstva.

Nepodvratným dôkazom účinkovania kresťanskej ľudovej strany, ktorá neunavenou vytrvalosťou prítomne organizuje sa vo všetkých volebných okresoch krajiny, je neohrozené vystupovanie jej vyslancov vo válečných zasadnutiach parlamentu. Reči vyslancov kresťanskej ľudovej strany povedané v uhorskom parlamente, vzbudzujú vždy pozornosť nielen všetkých politických stránok, lež aj najširších kruhov krajinského obecenstva. Medzi tieto reči patrí i tá, ktorú v stručnom výfahu podávame a pri pojednávaní indemnity povedal krajinský vyslanec žambokrétskeho okresu

dr. Béla Landauer.

Rakúske prechmaty.

Vyslanci pracovnej strany predniesli tu v parlamente, že terajší kabinet nevládny je proti prechmatom Rakúska. To je ozaj veľmi čudná vec, ako je čudné to, že pán vyslanec gróf Štefan Tisza, ktorý cez desaťročia s posmešným úsmevom počúval ponosy, aké z tejto strany odznievaly proti praepotencii Rakúska. (Súhlas s favej.) včul, odkedy opustil kreslo ministerpredsedníctva, proti invektívam našich susedov reční takou vehemenciou, že tým zahanbuje Ugronovcov a Irányiho. Terajšie

prechmaty Rakúska vznikly pre spoločné stravovanie. Ja ale len to viem, že s podporou tu sediacich stránok nemohla by sa udržať ani jedna vláda, ktorá by na bojišti krvácajúcim bratom našim alebo za frontom biedu trpiacim, k vôli Rakúsku čo len kúsok chleba od úst odtrhla. Terajšia vláda zo zbitku krajiny len toľko prepúšťa Rakúsku, ako vlády predošlé.

O volebnom práve.

Pracovná strana sa bojí, že vláda v demokratickom pohybe zošmikne sa do prúdu klerikálneho. Wekerleho vláda, ako aj vláda jeho predchodcu zaviazaly sa, že krajinskému snemu predostrú návrh o všeobecnom volebnom práve s tajným hlasovaním.

Toto volebné právo ešte není demokracia. Lež demokracie prvou a neodpuštitelnou požiadavkou je volebné právo. Druhou hlavnou požiadavkou, ako to i Nitsche tvrdí, je: že tie práva, ktoré si človek zadováži, v pomere majú stáť s povinnosťami, ktoré na seba vzal a s tými úlohami, ktorým skutočne vie aj zodpovedať. A dľa mojej mienky mylí sa ten, kto v tomto volebnom práve spatruje len puhé rozšírenie volebného práva, bo ja v ňom vidím rozšírenie a zabezpečenie práva, posiaľ jednostajne pomlúvaného práva Uhorska ku jeho zdravému a statočnému vývinu.

Pri rozšírení volebného práva pracovná strana bojí sa o vieru, o náboženstvo a zničenie auktority. Odkedy zkusujeme šírenie sa nevery, bezbožnosti, podkopávanie auktority v chatrčiach želiarov, ako u robotníctva v biednych bytoch štvrtého poschodia. Ti, ktorých by sa treba bolo báť, nie od volebného práva očakávajú, aby v tom, čo je druhému sväté, slobodne garazdovať mohli. Ti tu už dávno sedia.

Nie toho sa bojme, že tie nové živly, ktoré následkom rozšírenia volebného práva sem prídu, nie tak budú vyzerať ako my, bo to naše vyhládanie opravde v mnohom není veľmi ľúbezné. Ba oproti tomu s braterskou láskou mali by sme im privolať: *Noví ľudia, nie nás nasledujte! Nasledujte seba samých!* (Hlučné schvaľovanie.)

Siedma válečná požička.

Finančný minister v úradnej zpráve minule oznámil vypustenie úpisov siedmej válečnej požičky, ktorej úpisy budú dvojaké, a síce 6% -ov a 5½% -a úroka donášajúce úpisy, ktoré sú slobodné od dane.

Podmienky upisovania 6% ových úpisov štátnej rentovej požičky sú asi také, ako byly pri predošlých válečných požičkách.

Úpisy 6% -ovej siedmej válečnej požičky vystavené sú na 50, 100, 1000, 5000 a 10.000 korún a znejú na podávateľa, na präsantátora, bo za majiteľa úpisu považuje sa ten, kto ho má vo vlastníctve a tak v páde jeho príchodu do vlastníctva iného (predaj, darovanie atď.) nie sú potrebné žiadne priepisy, písma alebo svedectvá.

Úpisná cena 6% -ových obligácií, ak upisujúci naraz splatí celý obnos a v čase od 15. novembra do 1. decembra upíše, je za každý 100 korunový úpis 96 korún 10 halierov, a jak ich upíše medzi 1. a 14. decembrom, 96 kor. 32 halierov. Prirodzené je tedy, že keď dakto upíše obligáciu 50 korunovú, povinný je za ňu polovicu horudanych obnosov splatiť. Jestli ale všetky výhody na celú dobu upisovania budú použité. (splácanie v rátech) tak 100 korunový úpis stojí 97 korún 20 halierov.

Ak upísaný obnos nepresahuje 100 korún, jeho hodnotu treba na každý pád pri úpise naraz zaplatiť. Keď niekto upíše obligácií v obnose 100 korún presahujúcim, minister financií dovolil, že ten, kto v hotových peniazoch složí hneď ako záruku 10% -ov upísaného obnosu, ostatok bude môcť splácať tam, kde sa upísanie stalo, v štyroch rátech a to za každým z upísaného obnosu 25% -ov najpozdejšie do 9. januára 1918., poľazne štvrtú rátu najpozdejšie do 28. februára budúceho roku.

Ak sa úplné splatenie stalo punktovne do 28. febr. 1918., 10% -ová záruka zaráta sa do poslednej splátky.

Pri tomto spôsobe platenia úpisná cena 100 korunovej obligácie — ako už rečeno — je 97 korún 20 halierov.

Úpisy 5 a polprocenta donášajúcej štátnej rentovej požičky vystavené sú na 100, 1000, 5000 a 10.000 korún a ich kupóny budú splatné 1. júna a 1. decembra. Úpisná cena týchto ustálená je práve za takých podmienok a v takých rátech ako kúpna cena 6% -ových úpisov. Cena 5½% -ových úpisov od 15. novembra do 1. decembra je 91 kor. 25 hal. a od 1. do 14. decembra 91 korún 45 hal., pri použití splácania v štyroch rátech ale 92 kor. 25 halierov.

Z úrokov ani teraz, ani nabudúce nesmie sa stiahnuť žiadna daň, ani poplatok alebo útrata štemplová, ani sa nesmie zarátať útrata za vymenovanie a výhodou týchto úpisov je ešte aj to, že bude možno nimi splácať daň od válečného zisku.

Doba upisovania 6% -ových a 5½% -ových úpisov siedmej válečnej požičky, ako to už z horpodaného vidno, trvá od 15. novembra do 14. decembra.

Udalosti svetovej vojny.

Armádny rozkaz jeho veličenstva kráľa.

Z tlačového válečného stánu oznamujú s dátumom 4. novembra, že jeho veličenstvo kráľ vydal nasledovný armádny rozkaz:

Teraz poltrefa roka Taliani svojou millionovou armádou do chrbta napadli našu monarchiu. Smrteľný úder nám mali zasadiť.

Naši hrdinskí bojovníci na Isonze však v jedonástich prudkých bitkách víťazne obstáli na svojom mieste voči všetkým ich útokom.

Silne a bez starostí o Juhozápad cez tri letá mohutné bitky sme mohli sviesť na Východe. Silne sme sa mohli pripravovať v blízkej minulosti ku tomu

mohutnému úderu, ktorý viedol ku dvanástej bitke, poneváž neporovnateľný odpor stvoril podmienky tohto pripravenia sa.

V týchto dňoch oslobodenia Mojich prímorských provincií s dojatým srdcom myslím na všetky skvelé výkony, ktoré od Turie 1915. vodeovia a čaty proti Taliansku previedly. Najdrahšie city rozpomienky venujem tým nepočetným hrdinom, ktorí za cenu svojho života museli kúpiť víťazstvo.

Buď vzdaná vďaka Všemohúcemu! Krv týchto hrdinov netiekla marne. Moje vojská a vojská našich hrdinských spojencov hlboko stoja na nepriateľskej zemi. Pri friaulských strážnych vatrách pyšné pamiatky ožijú pre Moju zbrannú moc, pamiatky dávno zašlých slávnych dób, v ktorých je zakorenená vojenská mladosť Môjho nezapomenuteľného prastrýca cisára a kráľa Franca Jozefa a ktoré od mien arcikniežat Karola a Alberta a od pamiatky Radetzského nikdy nemožno oddeliť.

Duch týchto veľkých mužov, ktorý na veky bude žiť v Mojej zbrannej moci, nech nás ďalej vedie na ceste zdaru, na ktorej Moje národy jedine môžu dosiahnuť pokoj, za ktorým celý svet túži.

Pán Boh buď s nami!

Baden (pri Viedni), 2. novembra 1917.

Karol, vl. r.

Talianske bojište. Do 13. novembra uhorsko-rakúskym a nemeckým čatám padlo do rúk tritodesaťtisíc zajatcov a ukoristily vyše tritisíc kanónov. Naše čaty 13. novembra stály pred Benátkami. Francúzske a anglické pomocné čaty neskoro prichodia do Talianska a pravdepodobne sa veľmi opozdia

Z iných frontov niet čo významného oznámiť.

Revolúcia v Rusku.

V Petrohrade proti revolucionárnej vláde Kerenského zvíťazila rada robotníkov a vojakov.

Proklamácia sovjeta, rady robotníkov a vojakov.

Z cis. a kráľ. tlačového válečného stánu oznamujú: Položenie, ktoré stvorily udalosti v Rusku, porozumiteľne vysvetľuje nasledovná proklamácia petrohradskej rady robotníkov a vojakov:

1. Všetkým vojenským výborom armád na bojišti a všetkým radám vojenských delegátov!

Petrohradská vojenská posádka a proletariát zvrhly vládu Kerenského, ktorá sa obrátila proti revolúcii a ľudu. Zmena stala sa bez krviprelievania! Pád vlády rada robotníkov a vojakov slávnostne uvítala a kým sa utvorí vláda rád, uznajú výkonné právo válečného revolučného výboru. Vojakov vyzvú, aby kontrolovali veliteľské vrchnosti. Dôstojníkov, ktorí sa otvorene a rovno nepripoja k revolúcii, čo nepriateľov treba zatknúť.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Programm:

a) **Naskutku treba ponúknuť demokratický pokoj;** b) **zem veľkostatkárov odovzdať sedliakom;** c) **moc odovzdať radám a naskutku svolaf ústavné shromaždenie.**

Poslanie nespoľahlivých čiat s frontu nemožno strpeť. Odstránenie prípadne treba prekazit neúprosným násilím. Zatajenie toho rozkazu pred vojskom bolo by najväčším hriechom proti revolúcii a potrestali by ho neúprosnou prisnosťou. Vojaci! Za pokoj! Za chlieb! Za krajinu! Za panstvo ľudu.

2. Ku výborom všetkých stotín!

Veľký ruský kongress uzavrel: Kerenským na fronte znova uvedený trest smrti treba zrušiť. Všetkých revolučných vojakov a dôstojníkov, ktorí pre svoje politické skutky sú vo väzení, naskutku treba pustiť na slobodu. Predošlých ministrov: ministra obchodu a priemyslu Konovalova, ministra pre dobrodejné záležitosti Kiškina, zahraničného ministra Tereščenka, ministra pravosúdia Malientoviča, ministra pošty a telegrafu Nikitina atď. revolučný výbor uväznil. Kerensky ušiel. Všetky organizácie armády dostaly rozkaz, aby porobily poriadky cieľom chytenia Kerenského a hneď ho dovezly do Petrohradu. Každú Kerenskému ponuknutú pomoc budú trestať tak, ako najťažší zločin proti štátu.

3. Ku všetkým železničným zamestnancom!

V Petrohrade zvíťazila revolúcia robotníkov a vojakov. Ministra premávky s ostatnými ministrami zatkli. Veľkoruský kongress delegátov robotníkov a vojakov dáva výraz svojmu presvedčeniu, že železniční robotníci a úradníci porobia poriadky, aby na železničných čiarach bol udržaný úplný poriadok. Zvýšenú pozornosť treba venovať neprekázanému dovozu potravín do miest a na front. Revolučná moc vlád berie na seba starosť polepšenia hmotného položenia železničiarov. Do ministerstva premávky povolajú zastupiteľov železničiarov.

4. Všetkým radám armády a divisií!

Dnes sa zaháji kongress rád. Armádne výbory odmietly, aby boli vyslaní povereníci, ktorí prejavia vôľu armády. Navrhujeme vám, aby ste zpomedzi seba bez meškania vyslali povereníkov. Keď sa nezúčastníte v riešení úloh, ktoré rozhodnú osud revolúcie, spáchate hriech, aký historia nepozná. Každých 25.000 ľudí nech si zvolí povereníka a tohto pošlite na kongress.

Petrohradská rada robotníkov a vojakov.

Z talianskeho frontu 10 okt. 1917.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Úctive prosím tento dopis o mojej zkušnosti v Kreslane uverejniť.

Slúžim pri 3. debrecinskom domobrannom regimente. Ten regiment prináleží ku 53. divisii. Roku 1916. po skončení bojov v Srbsku, divisia bola preložená na ruský front pod vedením jeho excellencie feldmaršallajtnanta Pongrácza. Keď sa započala 11. talianska ofenzíva, divisia dostala rozkaz, aby sa pohla na ta-

liansky front smerom ku Laibachu. Tretí regiment 26. augusta v Kovelu vysadol na vlak a pohli sme sa ku Talianovi, 30. augusta ráno došli sme do Laibachu a v popoludňajších hodinách sosadli sme z vlaku v San Petere. Divísia pošla iným smerom na planinu Karst, my sme dostali rozkaz pešo maširovať cez dolinu Wipach ku Monte San Gabrielu. Boli sme ešte asi na jeden deň cesty, už sme počuli veľkú kanonádu. Naši a talianski kanonieri mocne účinkovali a Taliani usilovali sa dostať do rúk horu Monte San Gabriele. Keď sme na miesto došli v nočnom čase, v strašnej kanonáde zaujali sme naše posície voči zradnému nepriateľovi. I hneď na nás začal útočiť, 5 i 6 ráz cez noc, ale vždy boli Taliani pobití. Jedného dňa Taliani 16 ráz šturmovali na vrch, ale nič nevykonali, lebo boli zničení. Tak to bolo deň a noc, vždy boje na tej hore až do 18. septembra. I v tom čase boli sme abležovaní a prišli sme ku svojej divísii. Keď sme zas na miesto došli, aj tu započal na nás šturmovať za jednu noc a deň a pred našimi posíciami ležal Talian pri Talianovi mŕtvý. Teraz je tu ticho, časom kanonáda a my voľnejšie dýchame, lebo nemáme takú ťažkú prácu s nepriateľom.

Ctení čitatelia! Už by čas bol tomu krviprelievaniu i ku koncu dojsť. Vy, ktorí ste doma, proste Boha, aby učinil koniec tomu strašnému boju a pripravil nás všetkých zdravých domov. Pamätajte na nás v modlitbách a vo sv. omšach. S Bohom!

Kaprál Jozef Plavesan,
rodák z Krivánu (st. šárišská).

CHÝRNIK.

Z arcibiskupstva ostrihonského. Čestný kanonik Ján Litassy, dekan-farár obce Hegybánya, s uznaním arcipastierskym na svoju vlastnú prosbu oslobodený bol od povinností dekanských a na jeho miesto vymenovaný je škôldozorca Jozef Hlavathy, farár v Istvánháze.

Jágerský arcibiskup za invalidov. Jágerský arcibiskup dr. Ludvik Szmrecsányi zo svojho panstva v obci Tókapatak 450 jutár orácej zeme dal parcellovať pre invalidných a ranených vojakov. Arcibiskup Szmrecsányi dal s tým utešený príklad o opravdivom sociálnom smýšľaní a o tom, že ako máme uctiť invalidných hrdinov.

Sedmohradský biskup za válečné siroty. Sedmohradský biskup, gróf Karol Gustáv Mailáth válečnému sirotineu «Ottokár» poslal 1000 korún.

Jásovský prepošť na bojišti. Z Košíc píšú: Oznamili sme už, že jásovský prepošť-prälát dr. Melchior Takács v sprievode Adorjana Szabó, direktora košického gymnásia a Ludvika Konráda, košického prepošta-kanonika, navštívil šiel na bojište košický domáci pluk, aby v mene svojho premonštratského rádu vyslovil vlasteneckú vďaku vojakom slávne bojujúceho 34. peš. pluku. Z tej príležitosti odovzdali mu dôstojníci pluku 2000 korún pre válečné siroty 34. peš. pluku; zastupiteľstvu košického hl. gymnásia spolu tlumočili uznanie pluku

ku vlasteneckému účinkovaniu rádu premonštratensov. Prälát Takács, aby sa zavďačil za vznešenú základinu, sľúbil, že pre válečné siroty a vdovy pluku dá 4000 korún. Na druhý deň prälát obetoval prosiacu sv. omšu, po ktorej vzletnými slovami povzbudil slávne bojujúcich vojakov 34. peš. pluku k ďalšej vytrvalosti a odporúčal ich do ochrany Božej. Potom direktor gymnásia oddal pozdravujúci pripis žiakov a tlumočil pred dôstojníctvom a mužstvom pluku oduševnenú úctu professorského sboru a mládeže.

Ostrihonské semeníšte jednu stotinu dalo na bojište. Z Ostrihoma píšú: Minulého týždňa narukoval 72. klerik ostrihonského semeníšta. Ku tým treba prirátat ešte aj tých 12 klerikov, ktorí preto opustili semeníšte, aby so zbraňou v ruke mohli brániť svoju vlasť. Ostrihonské semeníšte má teda 84 údov medzi hrdinami vlasti. Počet doma ostalých klerikov je 98, teda sotva viac ako počet narukovaných. Počet vojakov-klerikov k ostrihonskému arcibiskupstvu prislúchajúceho prešporského Emerikánuma a trnavského arcibiskupského semeníšta činí tiež skoro 40. Ostrihonská diecéza teda vyše 100 vojakov dala vlasti.

Anglickí katolíci za pokoj. Katolícky sväz južných okresov Londýna v svojom poslednom zasadnutí jednohlasným uzavretím vďaky vzdával svätému otcovi Pápežovi za tú jeho neprestajnú únavu, aby uskutočnením spravdivého pokoja čím skôr zastavil vojnu.

Prvá katolícka processia v Petrohrade. Z Petrohradu cez Stockholm došiel ten chýr, že v ruskom hlavnom meste tamojší rimsko-katolíci nedávno vydržovali verejnú processiu. Od vypuknutia revolúcie a od proklamácie náboženskej slobody je to prvý pád, že petrohradskí rim.-katolíci verejný dôkaz mohli dať svojej náboženskej horlivosti.

Sbierka pre válečné siroty v baň bystrickej diecési. Z Baňskej Bystrice oznamujú: V deň svätého Štefana v diecési zavedená sbierka pre válečné siroty priniesla 4418 korún.

Zomrel košický kanonik. Z Košíc oznamujú, že 21. októbra večer zomrel Eduard Medveczky, veľprepošť kapitulský, v 82. roku života svojho,

Vyznačený poľný duchovný. Jeho veličenstvo kráľ res. poľnému duchovnému Ludv. Ungerovi, kňazovi ostrihonskej diecése, za smelé a sebaobetavé chovanie sa pred nepriateľom udelil kňazský záslužný kríž druhej triedy na stužke červeno-bielej.

Primície Zo Štvrtku (Spiš) oznamujú: Minorita dr. Jozef Feri 22. okt. obetoval Všemohúcemu obetu svojej prvej sv. omše. Za kňaza vysvätil ho 21. okt. spišský pomocný biskup dr. Martin Kheberich.

Dar ostrihonského občianstva svojmu hrdinskému domácemu pluku. Z Ostrihoma píšú: Hrdinský domáci 26. peší pluk nedávno slávil 200-ročné jubileum svojho jestvovania. Občianstvo mesta svoj domáci pluk z tejto príležitosti obdarovalo skvostnou trúbou hrdinskosti z čistého striebra na pamiatku jubileäuma a slávy pluku, nadobudnutej vo svetovej vojne.

Hrdinskí vojaci košického semenišťa. Z Košíc píšú: Zpomedi narukovaných klerikov košického semenišťa doteraz hrdinskou smrťou zomreli Jozef Roskováni, poručík 67. peš. pluku a Ladislav Derfényi, viac ráz vyznačený zástavník 32. jágerského bataillonu. Zpomedi chovancov semenišťa v ruskom zajatí nachádzajú sa Pavel Vaszily a Georg Stumpf. Zlatú medailu hrdinskosti počas vojny dostal Ludvik Deák, ktorý práve následkom svojho vyznačenia teraz už len v krajine koná vojenskú službu.

Spišská Magura za katolícku autonomiu (samosprávu). Ríchvaldská organizácia Katolíckej ľudovej jednoty dňa 7. okt. vydržovala svoju tohoročnú štvrtú poradu, ktorej jediným predmetom bolo: čo je katolícka autonómia? a súrna jej potreba. Dľa uzavretia porady s 50 podpismi poslali prosbu k uh. kráľ. vláde, aby zákonný návrh o katolíckej autonomii surne predostrela pred snem. Spolu poprosili písobne svojho krajinského ablegáta kresťanskej ľudovej strany Antona Beszkida, aby záležitosť katolíckej autonómie napomáhal na sneme. Z centrumu Magury, zo Starej Vsi tiež šla taká prosba k vláde podpísaná aj od miestnej katolíckej inteligencie. Ostatné obce magurské tiež poslaly podobný proshopis k vláde.

Štvornásobne vyznačený telefonista-kaprál Ján Kohan, telefonista kaprál zo Spiš. Vlachov, doteraz je ozdobený dvoma bronzovými, malou striebornou a nemeckou striebornou medaillou.

Ženy na právnickej fakulte. Rada debrecínskej univerzity vypovedala, že na právnicku fakultu pripustí i ženské, lež žiada isté obmedzenie, aby ženské nemohly vstúpiť na všetky právnické dráhy. Tak nedrží za miestne, aby ženské mohly byť sudcami a aby mohly zaujať vyššie administratívne úrady.

Protestantskí ženský teologi. Budapeštianska kalvínska bohoslovecká akadémia je v Uhorsku prvá, do ktorej i ženský poslucháči dali sa zapísať, aby sa zaoberali s teologickými vedami a keď možno, vstúpili na dráhu kňazskú. V cudzozemsku sú už od rokov ženský teologi. Najprv boli v Amerike, v posledných rokoch ale rozmnožil sa ich počet aj v Hollandsku, v Anglicku a na nemeckých univerzitách.

Hrdinská smrť. Z Viedne oznamujú: Dľa zpráv novín korvetský kapitán rytier Forster, šéf štábu dunajskej flottily, zomrel hrdinskou smrťou. Nedávno sám cisár Vilhelm v prítomnosti bulharského kráľa Ferdinanda a feldmaršalla Mackensena oddal mu nemecký železný kríž prvej triedy.

Traja ušlí váleční zajatci ukryli sa v hafčanskom lese (Sp. Magura) a ztadiaľ robili po nociach výlety do susedných obcí a kradli rozličné veci. Staroveškí žandári hľadali ich tak dlho, kým ich nenašli v lese. Rusi dali sa na útek a keď napriek oslovenia nechceli zastať, žandár upotrebil zbraň a jednomu Rusovi prestrelil obe nohy. Ťažko raneného odviezli do novotargovskej nemocnice. Na tretí deň žandári chytili i druhého týchto nebezpečných Rusov.

Šestnásobne vyznačený spišský vetroplavec. Dipl. vetroplavec Aladár Lipták, rodák z Novej Vsi (Igló), ktorý narukoval na počiatku vojny, odvtedy v mnohých povetných bojoch vzal účasť a raz aj spadnul so svojím strojom, doteraz vyznačený bol zlatou, veľkou striebornou, dva razy malou striebornou, bronz. medaillou a nemeckým železným krížom druhej triedy. Okrem toho má vetroplavecký odznak, čo do konca života mesačne 120 korún podpory znamená.

Ztratený pes

sa hľadá na okolí Veľkých Ripňan. Je sivej srsti, vlčej podoby „Greif“ mu meno. Jeho majiteľ dr. Heinrich Bauer v osade Kisvicsáp 50 korún odpľaty dá tomu, kto psa doprovádza živého. 5 korún ale tomu, kto mu dodá remeň s jeho ťrdla.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Každý sám môže si prevádzať oprávania.

Ručným šijacím patent šidlom

priam tak, ako šijacím strojom možno šiť: kožu, topán y, koňské ší y remeň, kožušinu, pokrôvce, príkrývadla, hmotu ku šatom, plášte bicyklistov, vrecia atď. Upotrebovanie pri šití a flovaní je veľmi ľahké. Nástroj každému nevyhnutne potrebný: remesníkom, poľným hospodárom, vojakom. Nepočefné listiny uznania a pochvaly.

Zaruka za upotrebitelnosť. Úp ného šijaceho šidla s cvenou so 4 rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, pri vopred om zaslaní peňazí, cena 4 kor. 10 hal., s poštovou dobierkou 4 kor. 40 hal.

Na bojiš e posielam len pri voprednom zaslaní obnosu. Zasielanie franko. Odpredavačom výhody.

Objednať možno a: **Jozefa Jenek, ropau** (Sliezsko) Herren. asse 41.

**Svrabľavosť,
Potenie,
Slnečný úpaľ,
Šupanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany**

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. **Borovičková masť.** Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglík 3 koruny, veľký teglík 5 korún, rodinný teglík 9 korún. k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 4 K. Adresa objednávok

Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskéj dlžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrobovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krát- kom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

Ia. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perfekt» znám k so 6 rožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tučet po kor. 5, 6. Ia. nástroj k strihaniu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi.

Zasiela cis. a král. dvorný zásielca
Hanns Konrad
vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cennik zdarma a franko.

Válečné náručné hodinky

presne regulované a vyprobované

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60. 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazi.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a král. dvorný zásielca dom Brúx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cennik zdarma a franko.

Retaze pre rožnú lichvu

Stredného vyhotovenia 9 kor. Ohlávkové retiazky polpevného vyhotovenia 4.50 kor. Trovy zaslania a zaobalenia obťažujú objednávateľa. Objednať možno s vopred doposlaním obnosu alebo s poštovou dobierkou.

Móric Lendvay,
vývozný dom.
Budapešť, VII.,
Kertész-utca 43.

Oznamy prijíma administracia

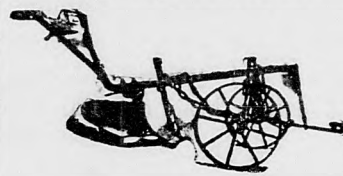
„Krestan“

BUDAPEST,

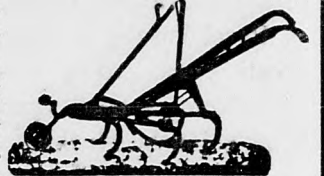
Szentkirályi-utca 28.

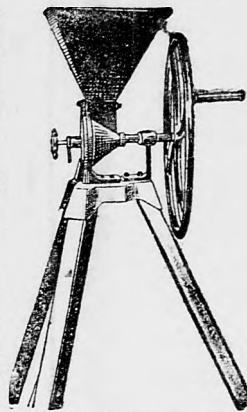
Najlacnejší a najlepši prameň Jozef Marosi a Syn Esztergom 15.

strojov a železného tovaru veľký obchodný dom. Zo skladu zasiela zvláštnej jakosti oceľový pluh za 140.—, dvojitý pluh za 275. K, Juno americkú koňskú motyku za 156.— K (prevádza 5 ľudí robotu) Železnú bránu za 90.— K; zvláštnu bránu s uhlami želom okuvanými za 100 K. Veľký obrázkový cenník na žiadosť posielame zdarma.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strvjom, každého druhu ot ilie somlet môže na kašu a najfajnejšiu múku. Obrovskéj schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

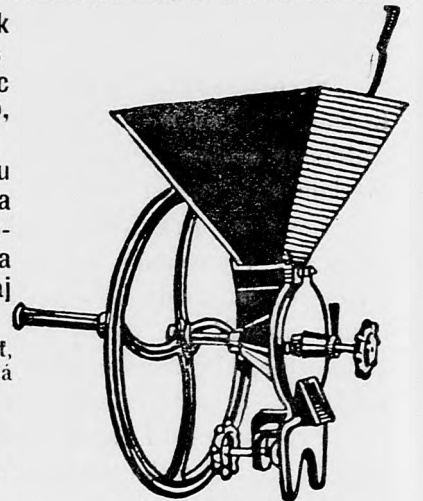
Tenistý stroj k prípraveniu nas tól alebo postavec bez nôh K 120, menši k domá-cemu upotrebeniu K 80. Objednania prosíme na poštovej pou kázke a zaslať treba aj 10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať, bo v jaseňi znovu zasekne premávka. Výlučná adresa objednávania:

PAVEL SOHR

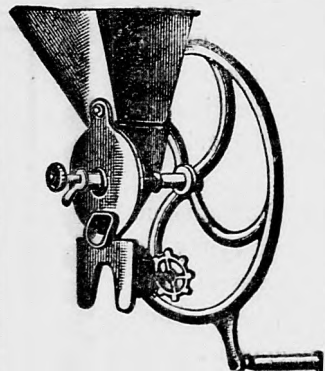
Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.

Ručný stroj k šrotovaniu

hodí sa ku šrotovaniu zrna každého druhu obilia vo fajnosti dľa ľubosti, ponevác stroj dakonáte možno regulovať. Veľkej schopnosti práce, ľahko ku hnatiu, tak že aj dieťa môže na ňom šrotovať po fajnosť múky. V každom hospodárstve a v každej domácnosti pri docho-vávaní drúbeže a ošipaných tento stroj je nevyhnutne potrebný. Cena so zárukou a zaobalením 80 kor. Stroj ku vybaveniu väčších prác pripevnený na nohách 140 korun.

Tieto stroje zhotovuje a rozposiela

Imrich Tóth, Jászalsószentgyörgy.

Pri objednaní prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.